

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

III. Probatur ejus γνησιότης & antiquitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

& Chaldaeus Interpres, & Syrus, & Arabs, & Vulgatus.

*Compositio
Libri huius
unius esse vi-
detur Salo-
monis, com-
pilatio multo-
rum postero-
ris aevi. ordo
& constructio
Esdrae.*

II. Utcunque se res habet, manifestum est hanc Parabolaram *αλληλοῦ* non simul ac semel fuisse compilatam, sed variis temporibus, partim ante Ezechiam, partim Ezechiae temporibus, partim & Aguris illius. Sic enim existimo, cum ter mille Parabolas scripsisset Salomon, integram earum collectionem ante captivitatem Babylonicam in Templi tabulariis, & in doctorum, piorumve hominum museis fuisse servatam: plurimos quoque ex ingenti hoc numero *ἐκδοχάς* aliquas in suos usus excerptisse, quasdam etiam memoriae commendasse. Crematis deinde in clade Hierosolymitana codicibus, quibus descriptae continebantur universae Salomonis Parabolae, cum Scripturarum sacrarum dispersas deinde reliquias Esdras in patriam redux colligere instituisset, ex ingenti Parabolaram numero aliquot tantum particulas, vel fortuito, vel studiosorum aliquorum, sanctorumve virorum diligentia, vel quod verius est certo Dei nutu flammis exentas nactus est. Ac priora quidem viginti quatuor capita crediderim operis totius fuisse exordium, quale in ipso Salomonis exemplari habebatur. Suadet id rerum ordo & contextus. Tu modo postremos vicefimi quarti capitis versus excipias, qui cum reliquis capitibus sede sua moti variis traiectionibus laborant. Reliqua ex superfluitibus, quae reperiri ab Esdra potuerunt, compilationibus illuc adiecta sunt. Igitur totius Proverbiorum libri unus Salomon auctor vere dicendus est: & priora quidem viginti tria capita, cum viginti duobus primis versibus capitis vicefimi quarti, nulla sui parte multata sunt; sed talia extare videntur, qualia à Salomone descripta fuerunt. Reliquorum septem capitum compilatio, cum postrema vicefimi quarti parte, multorum *αλληλοῦ* est, & Parabolis hinc inde ex toto Salomonis opere excerptis constat. Partium illarum collocatio, & in Librum hunc quem habemus constructio, Esdrae est, vel Synagogae magnae potius, cuius auctoritate Esdras sacrorum Librorum recensum egit. De sola illa parte quae Aguris est, oboriri potest suspicio: sed & hanc quoque Salomonis esse minime dubitabit, quisquis reputabit cum animo suo, ad tanti Regis & tanto cultu ac veneratione inter Ebraeos habitum effata non passuros fuisse gentis illius Magistros obscuro hominis sententias adjungi. Scio suspicatos esse nonnullos, non omnes illas *γνώμας* repertorem habuisse Salomonem, sed ex vetustiorum Scriptorum libris ab eo fuisse descriptas, quod nulla causa dictum est: nec enim video quamobrem sapientissimo & eruditissimo Regi, ac divinis dotibus instructissimo, Parabolaram aliquot inventionem invidemus. Jam vero ad Septuaginta Senum interpretationem quod spectat, in qua ultimorum septem capitum, cum vicefimi quarti parte postrema, ordo miris modis perturbatus est & confusus, factum id reor propter disjunctionem versusum & sententiarum, quae ita discretae sunt ab invicem, ut altera alterius operam minime poscat. Hinc evenisse puto, ut eorum alio alioque ordine pro libitu suo disponendarum licentiam sibi Hellenista aliquis sumferit, in postremis praesertim capitibus, quorum dispositionem Salomonis non esse cum vulgo notum esset, idem licere sibi credidit, quod in his alii jam *αλληλοῦ* attentaverant. Ex aliquo igitur hujus generis codice, atque ita ab Hellenistis perverso propagata esse arbitror, quae supersunt, Septuaginta Interpretum exemplaria; quamvis ipsos in primigenia sua scriptione Ebraicorum librorum ordinem affectatos esse non dubitem.

*Probatum
ejus γέννησις
& antiqui-
tas.*

III. Bene vero est quod ex hac Parabolaram adiectione opinioni nostrae accedit robur, verusque Libri auctor deprehenditur. Nam cum sic ordiatur vicefimum quintum caput: *Haec quoque Parabolae Salomonis, quas transfulerunt viri Ezechiae regis Juda, quod & in Ebraico exemplari legitur, & in Septuaginta Senum interpretatione, omnino hinc efficitur, & superiores Parabolae fuisse Ezechiae antiquiores, & à Salomone esse profectas; & eas quae sequuntur ad initium usque tricesimi capitis, Ezechia haudquaquam esse recentiores.* Operis praeterea aetatem indicat comma istud è libro Ecclesiasticis, quem post Parabolae à Salomone compositum esse Rabbini consentiunt: *Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, & enarravit quae fecerat, & investigans composuit Parabolae multas.* Quibus consonat & istud è tertio Regum: *Locus est quoque Salomon tria millia parabolae.* Atque id ad hunc tantummodo, quem habemus, Parabolaram librum referendum esse vult Hieronymus in Quaestionibus Ebraicis: *Locus est, inquit, Salomon tria millia Parabolaram. In Proverbiis enim versus noningenti & quindecim continentur, in quibus etiam continentur tria millia Parabolae.* Aliter Josepho visum est, qui Parabolaram libros ter mille à Salomone scriptos ait, atque eos in Hierosolymitano deinde excidio flammis perierisse Rabbini docent. Plane Scripturae ipsi contra it Josephus, quae non ter mille Parabolaram libros, sed Parabolae ter mille à Salomone conscriptas esse docet: necque tamen Hieronymo assentior, qui eo quem habemus Proverbiorum libro ter mille Pa-

Eccles. 12. 9.

3. Reg. 4. 32.

*Joseph. Antiq.
libr. 8. cap. 12.
3. Reg. 4. 32.*

rabolas putat contineri. Rationem ducat attentus Lector, & arbitrium faciat. Credi satius est, quod dixi, magnum Parabolarum numerum temporis injuria periisse. Ex hoc præterea Libro in alios posterioris ævi Codices sacros sententias aliquot & Parabolas videmus fuisse traductas. Velut illa, quæ habetur Proverbiorum decimo septimo capite: *In facie prudentis luget sapientia: oculi stultorum in sinibus terre*, in Ecclesiasticis librum non semel translata est. Translata & illuc est ista è vicefimo sexto capite: *Qui fodit foveam, incidet in eam*. Hæc quæ jacet in primo Proverbiorum capite: *Pedes eorum ad malum currunt, & festinant ut effundant sanguinem*, tota apud Isaiam reperitur. In Ecclesiasticum vero tot indidem *γρῶμας* depromsit Sirachides, ut singula adnotare, hominis sit temporis suo non satis parcentis. Talis ea est è decimo Proverbiorum capite: *Qui annuit oculo, dabit dolorem: & stultus labiis verberabitur*: & ista è capite duodecimo: *Melior est pauper & sufficiens sibi, quam gloriosus & indigens pane*: & paulo post: *Qui operatur terram suam, satiabitur panibus*: necnon & illa è decimo septimo capite: *Servus sapiens dominabitur filiis stultis*: & illa è capite decimo octavo: *Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat & confusione dignum*: & hæc è capite vicefimo primo: *Melius est habitare in terra deserta, quam cum muliere rixosa & iracunda*: & hæc quoque è vicefimo secundo capite: *Melius est nomen bonum, quam divitiæ multe*: nec multo post: *Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur: de panibus enim suis dedit pauperi*: & ista quoque è sequenti capite: *Noli subtrahere à puero disciplinam: si enim percusseris eum virga, non morietur*: & hæc denique è vicefimo septimo capite: *Oculi omnium insatiabiles*. Reliquas prætermitto.

Transeamus ad Ethnicos Scriptores, in quibus nec pauciora, nec obscuriora deprehenduntur ex libro Proverbiorum arcessita testimonia. Hinc expressit illud Theognis, quod extat decimo tertio capite: *Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit*: & hoc Sophocles è capite decimo nono: *Divitiæ addunt amicos plurimos*; & istud etiam è capite vicefimo quarto: *Time Dominum, filii mi, & regem*. Euripideum illud de Pace: *γόου δ' ἐσθλῆ, ἡρόντι δ' ἐναντία*, ubi videtur postulare sensus, ut legatur, *ἡρόντι δ' ἐναντία*: *Luctibus inimica est; hilaritate autem gaudet*: illud, inquam, simile hujus est è Proverbiorum duodecimo capite: *Qui pacis ineunt consilium, sequitur eos gaudium*. Meretricem foveam esse profundam dixerat Salomon: hinc Anaxilaus de Phryne: *ἢ δὲ φρυγῶν τῶν χάρουδων οὐκ ἠρόντι σου ποιεῖ*. Phryne autem Charybdin non procul præstat. Eusebii in septimum Platonis librum De legibus assumtum esse demonstrat istud: *Mentoria justis cum laudibus, & nomen impiorum putrescet*; quod legitur capite decimo libri Proverbiorum: in tertium vero De republica illud: *Mendacitatem & divitias ne dederis mihi*; quod habetur tricesimo capite, quodque Alexis Comicus & Horatius in carmina sua transtulerunt. Quod qui aliena rapiunt, semper in egestate futuros pronuntiasset Salomon in Proverbis, hinc Menander raptores sæpe cum dedecore repulsam & propriis multatam iri ait. Quod invidiam putredinem ossium appellasset, hinc *ἔσθρον σπῆρικόν κ' ἐδισκόν*, invidiam quæ putredinem & labem inducit, dixit Menander. Timeri idem jubet servi imperium, quod & capite Proverbiorum tricesimo jussit Salomon. Quod de antiquitate sapientiæ capite octavo prædicat, id apud Eusebium repetit Aristobulus, qui Ptolemæi Philometoris temporibus floruit. Istud ejusdem essatum: *Qui accipit mutuum, servus est fuerantis*, à Græcis & Latinis usurpatum est. Usurpatum & istud: *Mulierem fortem quis inveniet?* & id quoque: *Quæstivit lanam & linum*, in vetusto mulieris fortis Epitaphio laudi datum videmus. Sed neque hic omittendum, quod legitur in libro Juchafin, Aristotelem librorum Salomonis, opera Alexandri, compotem factum, multa ex iis decerpisse, suosque exornasse.

IV. Facit ad dignitatem & existimationem Libri hujus, quod fere nullis impiorum hominum argumentis est oppugnatus. Unis, quod equidem sciam, Rabbini, qui credita sibi esse jactant eloquia Dei, in dubium vocatus est, ac fere è sacrorum Librorum sensu expunctus: & fecissent, si non aliqua in eo essent nacti, quæ ad Legis commendationem opportuna esse judicarent. Id in Thalmude, tractatu Sabbathi, secundo capite, diserte scriptum extat. Verum quod inde conflare potest argumentum, indidem dissolvitur: nam quod id facere cogitarunt, nec fecerunt tamen, indicio est nefariam ipsorum voluntatem vi veritatis fuisse oppressam, & utrimque pensitatis rationibus Libri tandem *γρηγορία* & sanctitatem agnovisse.

V. Temperare mihi non possum, quin hic Disputatoris Theologo-Politici veterum excutiam, qui Proverbia hæc collecta fuisse putat tempore secundi Templi, vel certe Josiæ regis; hoc argumento, quod capite vicefimo quarto dicatur: *Hæc etiam sunt Salomonis Proverbia, quæ transtulerunt viri Ezechia, regis Juda*. Quia quædam Salomonis Proverbia ab Ezechia regis viris sunt collecta, hinc concludit acutus ille Philosophus collecta ea esse secundi Templi, vel Josiæ certe regis ævo. Cui pro responsione bonam mentem precamur.

Prov. 17. 14.
Eccl. 2. 14. &
8. 1.
Prov. 26. 27.
Eccl. 10. 8.
Prov. 1. 16.
Isa. 59. 7.
Prov. 10. 10.
Eccl. 27. 25.
Prov. 11. 9.
Eccl. 10. 10.
Prov. 12. 11.
Eccl. 20. 10.
Prov. 17. 1.
Eccl. 10. 28.
Prov. 18. 11.
Eccl. 11. 8.
Prov. 21. 19.
Eccl. 25. 22.
Prov. 22. 1.
Eccl. 7. 2.
Prov. 22. 9.
Eccl. 31. 28.
Prov. 23. 13.
Eccl. 30. 1.
Prov. 27. 20.
Eccl. 14. 10.
Prov. 27. 10.
Prov. 30. 21. 22.
Prov. 13. 20.
Prov. 19. 4.
Prov. 24. 21.
Prov. 12. 20.
Prov. 23. 27.
Euseb. Præp.
lib. 12.
Prov. 10. 7.
Prov. 30. 8.
Horat. Carm.
lib. 2. Od. 16.
Prov. 22. 24.
Prov. 14. 30.
Prov. 30. 22.
Euseb. Præp.
lib. 11.
Prov. 23. 7.
Prov. 31. 10. 13.
Musæ Lapid.
lib. 1. Mem. 27.

Refelluntur
argumenta
Adversaria
rum.
Primum ar-
gumentum.

Secundum
argumentum.